

L'ARBRE, L'HOME: LA FUSTA...

La nostra ciutat, situada al bell mig de Catalunya, certament distant, fins fa molt poc, de tots els nuclis diguem "d'agitament social" que tenim als Països Catalans, té algunes inèrcies pròpies sorgides com a fruit de la seva ubicació espacial.

El ciutadà solsoní ha treballat sempre creant, modificant, intervenint sobre tot allò que li era més proper, com ara el treball al camp; bo i mantenint un equilibri difícil, a causa de l'escassetat de mitjans tècnics que tenia per incidir-hi, però necessari entre bosc-conreu-pastura.

Un dels sectors que "per se" ha estat sempre capdavanter en el sosteniment econòmic de la comarca és el de la fusta, tant la indústria de primera transformació, aquella situada "a peu d'arbre" i que en fa el primer tractament, com la de segona, que ja hi incideix modificant-ne el resultat. És dins aquest segon grup que trobem, negocis familiars amb una línia de continuïtat, de venda a la menuda i a l'engròs, funcionant a Solsona des de mitjan del segle passat, n'és el cas la serradora del FUSTER DE LA SERRA.

Una fusteria neix, creix i es desenvolupa amb un cordó umbilical lligat a la pròpia evolució del nucli on treballa, pateix i evoluciona segons li ho exigeix l'entorn. Per poder executar aquest creixement, la ciutat necessita un flux de vida que l'alimenti, en aquest hi és imprescindible l'establiment d'uns negocis situats prop de l'obra per poder fer més fàcil el procés. No és exagerat dir, tal com es manifesta al llibre "L'economia del Solsonès" (1) pàg. 226 "les fusteries han treballat bàsicament per a la construcció, seguint una conjuntura paral·lela al desenvolupament d'aquesta". És a dir, tenen els moments de màxima expansió obligatòriament lligats.

A Solsona tenim una família de fusters que ens treballen la fusta, des de fa pràcticament cent trenta anys, són la família RAFART, que ja sota la tutela emprenedora de n'ANTON RAFART I AUGÉ, nascut el 1848, es van establir a Solsona procedents de la casa la Serra de la Llana, del municipi de Lladurs, és per aquest motiu que tots coneixem aquesta fusteria com la del FUSTER DE LA SERRA, casa de procedència del primer fuster de la família.

L'Anton va anar a Barcelona a aprendre l'ofici i als 25 anys es va establir a Solsona, no va ser fins a uns sis anys després, vers el 1879, que va comprar una casa al carrer de la Regata, n. 12, on va començar el negoci. Casat amb Magdalena Solanelles i Barrera, va tenir quatre fills, en Josep, en Ton, en Joan i en Josefa, essent el seu fill Ton el continuador del negoci. Producte d'una tradició oral, la família encara avui té record de la col·laboració en feines de l'època ben

significatives, cal fer esment que havien fet a mà tota la fusteria que requeria un edifici com és el Seminari; cal que recalquem que en aquell moment la feina es feia a mà, afinar, anivellar .... sense cap maquinària.

De l'època del Ton Rafart i Solanellas, que va néixer l'any 1886, el punt d'inflexió més important en el negoci va ser que, vers l'any 1926, van comprar la primera màquina, que es deia "combinada universal", que just representava per a ells un salt qualitatiu i quantitatiu essencial en el que havia d'ésser el futur immediat del negoci de la família Rafart. Aquesta màquina, que els va costar al voltant de 2.500 ptes., permetia obrar, regruixar i foradar, tasques totes elles que fins aquell moment s'havien dut a terme a mà.

El Ton Rafart i Solanellas va tenir cinc fills, dos del seu primer casament amb Matilde Costa i Brichs, el Joan i la Teresa, i tres en segones núpcies, amb na Rosa Planes i Marmi, el Ton Rafart i Planes nascut el 1923, la Pepita i el Josep. També en aquest moment va ser el Ton el continuador del negoci. Aquest ja és el Ton Rafart, que tots coneixem avui dia.

En Ton Rafart i Planes ha viscut tres trasllats del negoci, primer al carrer de Sant Roc, n. 16, el segon a la carretera de Bassella, n. 24, vers l'any 1976, i el tercer, més recent, al carrer del Bages, n. 10, l'any 1998.

Casat amb la Teresa Queralt i Vilasaló han tingut tres fills, na M. Claustre, metgessa, el Joan, l'actual propietari, i el Toni, fuster.

El Ton ha gaudit d'uns canvis revolucionaris en aquests anys, si ja ho va ser per al seu pare la primera màquina, vers el 1926, aquests darrers 50 anys el negoci ha experimentat una evolució de la qual l'única cosa invariable ha estat la fusta i, fins i tot, aquesta ha canviat, ja que, abans es tractava bàsicament pi del país i actualment la varietat s'ha vist molt ampliada, començant per fusta de flandes, roure, cirerer, de sepele, faig, etc...i acabant per una àmplia varietat de fustes tropicals.

La fusta que ens ve per proveir les nostres necessitats no surt ara dels boscos de Canalda o de la Vall d'Aran, actualment prové de Suècia o Finlàndia –fusta de flandes-, de Iugoslàvia –el roure,

del Brasil o Indonèsia -la fusta tropical-. I així podríem anar omplint una carta de navegació per tots els continents.

Aquest aspecte és un dels més sorprenents, hom no cau en la reflexió que l'armari de casa seva potser ha vingut de les gelades muntanyes finlandeses o dels càlids paisatges del Brasil... La fusta té quelcom de viu, surt d'un arbre viu i el fet de tenir-la a casa fa que tots tinguem un trosset d'un país de qualsevol indret del món, que ens inspira a respectar-lo i estimar-lo.

L'evolució a cal FUSTER DE LA SERRA els ha portat a ésser molt coneguts a la comarca, i així avui treballen més per a particulars que no pas per a empreses a l'engròs. Això és fruit sens dubte, d'un arrelament al país molt gran.

Han anat tractant, durant tots aquests anys, diversos aspectes dins el negoci, com són els mobles en si, la fusteria -finestres, portes, bastiments-, el parquet, els arranjaments etc. La professionalització, les comptabilitats acurades i altres varietats de la cultura empresarial de final del segle, també s'han deixat conèixer en un sector que està en constant evolució.

La incorporació al mercat dels mobles en sèrie no ha pogut frenar l'evolució del negoci de fusteria, aquell que et pren la mida i que pensa en aquella peça en particular que ha d'omplir un rebedor, una habitació, etc. El fuster avui s'ha especialitzat i professionalitzat molt més arribant a oferir serveis amb una qualitat i unes garanties al més alt nivell.

Noms propis com PVC, alumini, són mots que a tots avui dia ens sonen com a habituals, s'escau que en alguns moments són competència directa amb la fusteria, però hom creu perfectament compatible aquesta convivència que, per força, ha de ser certament tibant.

La família Rafart entén el negoci com una acció de confiança entre fuster i comprador, imprescindible per a poder atendre correctament les necessitats que aquest segon manifesta. No tenen cap por de les modernes tecnologies aplicades al món de la construcció, lluiten i creuen fermament que la fusta ha tingut, té i tindrà un lloc essencial en les nostres llars i és des d'aquest servei no vertical, sinó horitzontal, en tant que vol abastar molta gent, que ells entenen què ha de ser el fuster del proper mil·lenni. Oferint qualitat, diversitat i tracte professional i personalitzat.

Per assolir aquestes fites és imprescindible tenir un equip de treball com el que sempre han tingut a cal FUSTER DE LA SERRA, amb un alt grau de professionalitat, però també gent amiga, companys del dia a dia. En un escrit com aquest, forçosament n'havíem de fer esment ja que són gent que, durant tots aquests anys, han dedicat el seu esforç a fer de la fusteria part important de la seva vida, la seva feina.

Començàvem considerant aspectes de la ubicació geogràfica d'aquesta nostra ciutat que és Solsona, estem dins un cicle expansiu, sobretot en el món de la construcció, les dades no enganyen el creixement interanual del PIB sectorial apunta que la construcció a la província de Lleida va créixer l'any 1998 un 6,3% (2). Tal com dèiem abans la fusteria va molt lligada a l'evolució i al creixement urbà. No obstant això, pensem que tenim un gran avantatge que fa que, fins i tot, en èpoques de menor creixement, no ens calgui patir, és el fet de mantenir històricament índexs de creixement, més constants i això permet una millor gestió d'aquesta estructura urbana i que les

feines que sens dubte hi van lligades no hagin de patir uns impactes ocupacionals tan forts.

Són molts anys que la família RAFART ha treballat dur per endegar el negoci, de ben segur que ells sols no ho haurien pogut fer, són moltes les persones que durant aquests anys han estat amb ells, allà a la fusteria, dia rere dia, esforç rere esforç.

Tal com hem anat fent aquests darrers anys, volem que aquest escrit que adrecem mitjançant el programa de la nostra FESTA MAJOR sigui un reconeixement vers la família RAFART. Enhorabona per tots aquests més de 130 anys de dedicació, valgui aquest senzill escrit de reconeixement per a tota aquesta família, des del Ton Rafart i Augé fins al Joan Rafart i Queralt. Per molts anys, FUSTER DE LA SERRA.

Francesc Xavier Roca i Guitart

Fotografies:
Ton Rafart i Solanelles
Ton Rafart i Planes
Joan Rafart i Queralt
Taller Fuster de la Serra

Bibliografia bàsica.

1. *L'economia del Solsonès. Aprofitament Integrat dels Recursos Comarcals. Col.lecció Catalunya Comarcal. Editat per Caixa Catalunya, 1987.*
2. *Anuari Econòmic Comarcal, Caixa Catalunya, 1999. Editat per Caixa Catalunya, 1999.*